

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 35. De obligatione quam sponsalia inducunt,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

CAPVT XXXV.

De obligatione quam sponsalia inducunt.

S V M M A R I V M . I

- 250 Sponsalia obligationem inducunt, eamque sub mortali: & quid si ore solum tenus facta sint.
- 251 Obligatoria sunt contracta cum intentione obligandi se: etiamsi adfuerit intentio non implendi.
- 252 Sufficere potest ad obligationem, ut intentio illa sit tacita: quae cum non supplet defectum expressum, cessat talis obligatio.
- 253 Probabile est non valere sponsalia contracta animo promittendi quidem, non tamen se obligandi.
- 254 Quatenus obligetur qui dubitata sponsalia contraxerit.
- 255 Obligatio illius qui sicte contractis sponsalibus virginem destoruit.
- 256 Quod ex ficta promissione non obligetur destoruatam ducere: si ea inferioris aut etiam partis sit conditionis, sed antea corrupta.

250.

Sponsalia obligationem inducere patet, quia sunt contractus. Non enim sunt nuda promissio, sed acceptata, eaque mutua seu reciproca, ex praecedenti num. 234. versu Secundo. Omnis autem contractus obligat ex iustitia. Quam obligationem esse sub mortali, patet: quia est in re graui: in qua si ea non impleatur, magna iniuria fit proximo. Ita Sanchez lib. 1. disp. 27. in eam sententiam multos auctores referens. Ex qua sequitur, si sponsa foueretur cum alio, quae cum sponso suo, circumstantiam esse exprimendam in confessione tanquam mortaliter aggrauantem peccatum illud fornicationis. De qua re idem Sanchez in eod. lib. 1. disp. 2. Quamquam non licet, ad obuiandum tali violationi in contractu sponsaliorum poenam apponere, nec appositam violator soluere tenetur, ex cap. Gemma De sponsal. Id quod late idem auctor persequitur in eodem lib. disp. 30. & tribus sequentibus.

Porro obligationem praedictam sequi ex veris sponsalibus, dubium quidem non est: sed an sequatur etiam ex sponsalibus fictis, seu quae sine animo promittendi aut se obligandi, aut promissum implendi sunt; difficultas est quam Sanchez late tractat in eodem lib. 1. disp. 9. 10. & 11. contenti erimus aliquot propositiones adferre pro quotidiana praxi.

Prima est: Si promissio sit omnino ficta, & ore solummodo tenus facta, neque sponsalia esse, neque obligare ex vi promissionis. Ratio est quia tunc non est vere promissio sed tantum promissionis fictio: per quam tamen promittens peccat mortaliter contra iustitiae legem praescribentem vt in contractu vtriusque obligatorio, qualis est contractus sponsaliorum, vtriusque contrahentium vere contrahat. Ceterum si is qui sicte promissit postea in terne consentiat, dum alter nondum reuocauit consensum, sponsalia conualescunt per tradita ab eodem auctore in sequenti libro 2. disp. 32. quest. 3. Ratio vero est: quod ad contractuum validitatem sufficiat contrahentium consensus simul esse moraliter: seu non nimis magnum intervallum interesse inter vnum & alterum: prout in proposito casu contingit, in quo vnus consensus de se validus est, & ad matrimonium sufficiens, utpote cui nihil ad id deest, nec reuocatus: accedens ei vero consensu, pro ficto. Quare in eodem casu conualescent sponsalia, cum ad ea sufficienter concurrant, ad validitatem ipsorum requisita.

251.

Secunda propositio est: Si quo tempore facta sunt sponsalia adfuit vera intentio obligandi se: etiamsi promittens statim post, animum habeat se non obligandi, eadem sponsalia valere, & obligare. Ratio est, quia ex promissione, obligatio iam orta fuit: cui stare tenetur.

Tertia propositio: Si contrahentes sponsalia animum habeant se obligandi, non tamen implendi quod promittunt, sponsalia item esse valida: quia peruersa intentio non implendi rem promissam non eximit ab obligatione, quae materialiter confurgit ex promissione facta animo se obligandi.

252.

Quarta propositio. Eum qui explicitè quidem, & tunc non habuit animum se obligandi, habuit tamen implicitè

seu virtute (vt is qui conscius erat naturae promissionis, & obligationis ex ea confurgentis: sed tunc non meminir illius) manere obligatum. Ratio est: quia cum obligatio naturaliter permanet ex promissione, intendens promittere, censetur & se obligare promittendo.

Quinta propositio est, Eum qui ne implicitè quidem habuit voluntate se obligandi (quia scilicet naturam promissionis & obligationem ex ea confurgentem profus ignorauit) non manere obligatum. Ratio est: quia obligatio promissionis confurgit ex libera promittentis voluntate: quae non adest in tali casu propter ignorantiam: nihil enim est magis liberæ voluntati contrarium, quam ignorantia & error; ex lege Si per errorem ff. De iurisdic. omnium iudicum.

Sexta propositio est, Quamuis plerique sentiant (quos Sanchez refert lib. 1. disp. 9. num. 4.) sponsalia valere & obligare, quando promissio fit animo quidem promittendi, non tamen se obligandi: contrarium tamen non carere probabilitate. Pro hac ideam in sequentibus 5. aliquot auctores citat: & probabilitatis rationes adfert, tum alias, tum quod sponsalia sunt promissio, cuius obligatio confurgit ex lege priuata, quam promittens sibi imponit: non enim oritur ex alia lege, quam ex priuata hominis voluntate. Vnde cum nulla lex obliget nisi legislator obligare intendat: neque obligantur sponsalia contracta cum intentione non obligandi se.

Si quis opponat sponsalia consistere quidem ex hominis voluntate, sed ins contractis, obligationem esse ex in re diuino & naturali. Responderi potest legem diuinam ac naturalem non obligare circa rem arbitrio hominis relictam, nisi supposita voluntate hominis obligationem imponens: quae voluntas deest in proposito casu.

Si vltetius virgeat, ex promissione naturaliter sequi obligationem, Ergo qui illam velit, velle & hanc: quia qui vult antecedens, vult & consequens. Illud necessario. Responderi potest ex sola vera promissione, naturaliter sequi obligationem; non autem ex tantummodo apparente ac ficta: qualis est ea quae firmiter non obligandi se in qua adicitur conditio contraria naturae ipsius promissionis, atque adeo eiusdem destructiua. Sic enim in cap. finali, De condit. apposit. statuitur matrimonium carere effectu, nullumve esse, si condiciones contra substantiam eius inferantur.

Procedat autem propositionem hanc, quantumcumque talis promissio (facta inquam sine intentione se obligandi) iuramento confirmaretur, idem auctor sentit, post multos alios quos refert in sequenti num. 9. Ratio est: quia in hoc casu vt promissionis ita & iuramenti implendi obligatio pendet ex spontanea voluntate hominis sibi imponentis se. Ad quod facti illud ex D. Gregorio relictum, in cap. Humanæ, 22. quaest. quinta. Humanæ autem talia verba nostra iudicant qualia foris sonant: diuina vero iudicia, talia foris audiunt qualia ex intimis profereuntur. Nec obstat quod ex D. Isidoro habetur in cap. Quacumque, eadem quaest. Quacumque arte verborum quis iurat: Deus tamen, qui conscientiae testis est, ita hoc accipit, sicut ille cui iuratur intelligit. Nam interpretandum est de iuramento assertorio, quo quis iudice rogatus iurat contra mentem rogantis: aut de promissorio, quod sit animo se obligandi, non item implendi quod promittitur.

Septima propositio est, Dubitantem vtrum sponsalia contraxerit, si ratio dubitandi sit, quod adhibita sufficienti diligentia scire non possit an promiserit matrimonium, non obligari: secus vero si ratio dubitandi sit; quod etiam certus sit de promissione matrimonij dubitat tamen de animo se obligandi. Prior pars probatur: quia cum in dubio melior sit conditio possidentis: quamdiu dubitatur an voluntas sit vinculo adstricta, an permaneat libera, censenda est permanere in sua libertate. Posterior vero pars probatur: quia verba extetius prolata signa sunt naturaliter intentionis interioris, nec vllus praesumitur id dicere, quod non habet in corde. Qua de re Sanchez lib. 1. disp. 9. num. 11. & duobus sequentibus.

Vltima propositio est, Fictè promittentem, qui sub ea

pro-

promissione virginem defloravit: teneri sub mortali eam ducere. Hac multorum est, quos refert Sanchez in sequenti disput. 10. Et probatur: quia iustitia commutativa, contra quam talis peccat, non tantum perit ut reddatur æquale, sed etiam ut reddatur illud ipsum quod ex iustitia debetur. Nec enim potest solui vni pro alio: ut si equum furatus es alicui, non potes eo invito pecuniam, non item equum, restituere. At in proposito casu, ex iustitia debetur consensus verus in matrimonium, cum de eo initus sit contractus sub conditione quæ impleta est à puella faciendo sui corporis copiam. Neque refert, quod ficta fuerit promissio: nam eo non obstante promittens tenetur promissum implere: sicut promittens Petro centum si Romam eat, ipso eunte tenetur centum promissa soluere.

Limitanda est autem propositio hæc, prout idem Sanchez in eadem disput. num. 5. & aliquot sequentibus habet: ut non procedat cum in diuitiis, nobilitate, aut alia eiusmodi conditione talis disparitas fuerit viri & feminae, ut hæc merito credere debuerit se ab illo decipi. Aut ex verbis vel aliis claris coniecturis facile nosse potuerit fallacem promittentis animum: quia tunc videtur fraudi voluntarie consentire. Nec item procedat si ex matrimonio scandalum magnum aut malus exitus probabiliter timeatur, quia tunc satis esset pecuniam damnum illarum refarcire, etiam si sponsalia essent vera. Nec item procedat, si ex parte quoque feminae intercesserit deceptio notabilis: qualis censetur esse corrupta, se fingentis virginem: aut pauperis, se fingentis diuitem, aut alia eiusmodi, sufficientis ad vera sponsalia dissoluenda iuxta dicenda in sequenti cap. Sicut nec si femina deflorata, postea fornicatur cum alio: nam hæc est iusta causa recedendi à sponsalibus.

356. SED quarti potest. An quando femina ignoravit excessum quo viri conditio superat suam conditionem; aut si nonit quidem, sed taliter facta est ea promissio, ut potuerit rationabiliter credere non ficte sed vere fieri: An inquam deflorator ille fictus reneatur defloratam ducere. De qua re, in eadem disput. 10. num. 20. & 21. Sanchez in vtramque partem auctores refert: & negantem ut probabilior sequitur: quia non tenetur ad eam ducendam, ratione promissionis, cum fuerit ficta & inualida: nec ratione illarum iniuriarum, quæ ex iustitia quidem debet refarciri: non tamen restituendo plus, quam damnum æstimetur. At minus æstimatur damnum virginis, quæ ablata est puellæ vilis conditionis, quam damnum matrimonij viri diuitis ac nobilis. Itaque alia via, ut dicitur, arbitrio boni prudentis que viri sufficienti, poterit damnum huiusmodi compensari.

357. Similiter ex eodem auctore in sequenti nu. 23. & 24. non tenetur antea corruptam pariter etiam conditionis ducere, cui ficte promissum matrimonium, si copiam & sui corporis faceret: quia matrimonium longe maius est quam copula cum corrupta: nisi forte hæc esset vidua bonæ famæ, quæ ex ea copula infamiam contraheret, matrimonioque inepta redderetur. Addit idem in sequenti num. 26. quando contractantes fuerint æquales, vno vere & altero ficte promittente, si nullum aliud damnum sequatur, quam violatæ fidei: fictum promissorem ad nihil aliud teneri, quam ad penitentiam, qua Deo satisfaciat pro peccato quod commisit deceptio utendo in re ad matrimonij sacramentum ordinata. Namque homini non obligatur ex promissione quæ, utpote ficta, nulla est: neque ratione iniuriarum illatarum, quia nullum ex hypothefi, inde secutum est damnus alteri.

CAPVT XXXVI.

De dissolutione sponsaliorum.

SVMMARIVM.

257. Peccatum est mortale sponsalia dissolvere sine iusta causa: quarum prima est remissio partium consentientium in dissolutionem.

258. De ingressu religionis quatenus sit causa iusta dissolventi sponsalia.

- 259 De voto simplici castitatis, quo modo item sit causa iusta.
- 260 Dissolutio sponsaliorum per susceptionem sacri ordinis, aut per matrimonium postea inuitum.
- 261 Dissolutio ratione ætatis, aut lapsus termini prefixi, aut absentie sponsi.
- 262 De fornicatione quatenus sit iusta causa dissolutionis sponsaliorum.
- 263 De superveniente impedimento matrimonii, aut corporis defectu.
- 264 De cognita post sponsalia, notabili sponsi scivitia, ac de scandalo, & de Papa dispensatione.

257. Communis consensus est, illum mortaliter peccare qui absque iusta causa matrimonium contrahere non vult post facta sponsalia, etiam non iurata: unde poena illi imponenda statuitur, ut cap. 1. De sponsa duorum. Et patet ex iis quæ initio præced. cap. dicta sunt. Iusta autem istiusmodi causa multiplex est, ut videre est apud Sylu. in verbo Sponsalia quest. 10. & Nauarr. in Enchir. cap. 22. num. 25. & aliquot sequentibus. De quibus copiose Sanchez in lib. 1. De matr. disput. 42. & reliquis sequentibus. Eas paucis perstrinxisse contenti erimus.

PRIMA Igitur, de qua Sanchez in disput. 52. est remissio partium, consentientium in dissolutionem, ex cap. 2. De sponsal. ubi adducitur similitudo societatis quæ mutuo sociorum consensu dissolvitur, sicut & contrahitur. Omnis enim res per quas causas nascitur, per easdem dissolvitur, cap. 1. De regul. iuris. Procedit autem hæc causa quantumcumque sponsalia fuerint iuramento confirmata. De quo legendus est idem in eadem disput. 52. à num. 6.

258. SECUNDA CAUSA, de qua idem in prius citata disput. 42. est ingressus religionis etiam professione non secuta. Cum enim ingrediens religionem satis declarat se sponsalibus renuntiare, liberam facit potestatem manenti in seculo similiter renuntiandi. Quod procedit siue ingrediatur vero perseverandi animo; siue fraudulenter, animo egrediendi: nisi quod in hoc casu, etiam si alium faciat liberum ab obligatione, non tamen se: quia nemini sua fraus patrocinari debet, cap. Ex tenore De rescriptis.

Hic moveri possunt aliquot questiones. Prima, An sponsalia iurata dissolvantur per ingressum religionis. Secunda, An emissio post sponsalia, religionis aut perpetuæ castitatis voto, possit quis matrimonium contrahere cum firmissimo animo ingrediendi religionem ante illius consummationem. Tertia, An illo eodem modo, possit matrimonium contrahere is, qui nullum tale votum emisit. Quarta, An post sponsalia contracta cum virgine, & sub spe matrimonij ea deflorata, liceat defloratori ingredi religionem non contracto matrimonio: aut contracto quidem, sed non consummato. Quinta, An qui prius emissio religionis aut perpetuæ castitatis voto virginem defloravit, data fide de matrimonio contrahendo, teneatur potius ad matrimonium, quam ad voti observationem.

Earum explicatione Sanchez persequitur consequenter in disp. 43. 44. & 45. Paucis autem respondemus.

Ad primam, quod ante uniuersæ dictum de sponsalibus, locum habere etiam in iuratis: quia iuramentum sortitur naturam & conditiones actus super quo interponitur ex cap. Quæ mad modum, De iureiurando. Et ideo si ea sit natura & conditio sponsaliorum ut per ingressum religionis dissolvantur, eandem retinebunt, nec mutabunt ob oppositionem iuramenti ei factam.

Ad secundam, alienum esse à recta ratione, ut quis obliget se ad id quod nullatenus implere intendit; præsertim in casu illius questionis, in quo (cum se exponit periculo votum violandi, propositi mutatione) aliquatenus derogat dignitati voti & religiosi status, imo & dignitati sacramenti, & iniuria afficit sponsam: quæ compelleretur expectare donec professus sit: interim habita pro vxore Monachi: nec facile inueniet, cui nubat digno. Ex quibus incommodis intelligitur committi in eo peccatum mortale, prout Sanchez expressit, alios referens disput. 43. num. 7. exceptis tribus casibus, quos idem proponit in sequenti num. 8. Primus est, quando notabilis adesset merus propriæ famæ aut vitæ amittendæ, compellens ad contrahen-